

Ondernemersfonds oprichten?

Kennisdocument: de start van een ondernemersfonds

In de afgelopen tien jaar hebben we het aantal Ondernemersfondsen in ons land flink zien toenemen. De oprichting van het Ondernemersfonds in Leiden - 2005 - was de 'oerknal'. Het woord Ondernemersfonds bestond nog niet. Sindsdien is het snel gegaan. Van één naar ruim veertig gemeentebrede fondsen, en ruim tweehonderd afgeleide gebiedsfondsen. En van '0 hits' op Google in 2004 naar ruim 188.000 in 2017.

We merken dat met de groei van het aantal fondsen, ook het aantal vragen erover toeneemt. In dit document bieden we een kort overzicht aan bedoeld voor ondernemers / gemeenten die nadenken over fondsvorming, geschreven vanuit de ervaringen uit Leiden en ruim veertig andere fondsen.

Aanleiding om over een fonds te spreken

De redenen om over een ondernemersfonds te beginnen zijn zeer divers. We noemen een aantal oorzaken die op veel plekken een rol spelen:

- Gebrekkige organisatiegraad van ondernemers; weinig onderling contact, versplintering van het woordvoerderschap, regie over lokale economie in handen van gemeente e.a. partijen
- Probleem van de 'freeriders': ondernemers die niet meebetalen maar wel mee profiteren van gezamenlijke activiteiten en voorzieningen
- Activiteiten en voorzieningen worden niet gerealiseerd of staan onder druk: sfeerverlichting in de winkelcentra, parkmanagement en beveiliging op de bedrijventerreinen, publieksactiviteiten in de steden en dorpen, b2b bijeenkomsten, kennis & kunde, etc.
- Wens tot 'emancipatie' van ondernemers: eigen agendavoering, gezamenlijk woordvoerderschap, sterk belegde kennisfunctie
- Verkrijgen van meer uitwisseling en samenwerking tussen profit en non-profit

Het zijn uiteindelijk de lokale ambities die kleur en invulling van een ondernemersfonds bepalen.

‘Voor en door ondernemers’

Volgens de landelijke consensus spreken we van een Ondernemersfonds wanneer er sprake is van een onafhankelijke, zelfstandige financiële positie van ondernemers. Kortom, een ‘fonds voor en door ondernemers’.

Er bestaat niet zoiets als een richtlijn, maar in de landelijke praktijk vertaalt dit principe zich in de volgende uitgangspunten:

- Ondernemers beslissen zelf over de bestedingen; alles wat zij aanmerken als hun gezamenlijk belang komt voor financiering in aanmerking
- Gemeente en ondernemers maken afspraken over non-interventie en non-substitutie: de gemeente zal geen taken op het fonds afschuiven en onthoudt zich van inhoudelijke beïnvloeding
- Aansturing van het fonds is een lokale aangelegenheid, afspraak is wel dat iedere ondernemer die meebetaalt in enige vorm kan meepraten over de bestedingen en organisatie van het fonds. In de meeste gevallen wordt dat georganiseerd langs de lijnen van (bestaande of nieuw op te richten) ondernemersverenigingen

De drie modellen

In het verleden zijn meerdere financieringsinstrumenten aangegrepen om fondsvorming mogelijk te maken. In het huidige debat gaat het vrijwel altijd over een keuze tussen drie modellen: het gemeentebreed fonds (‘Leids model’), een BIZ of een fonds op basis van de reclamebelasting.

	Gemeentebreed	Reclamefonds	BIZ
Hoofd-karakteristiek	Gemeentebreed fonds ‘voor en door ondernemers’ op basis van verhoogde opbrengst ozb niet-woningen.	Belasten van reclamevoerende panden voor fondsvorming. In te richten als fonds ‘voor en door ondernemers’.	Rijksregeling; wettelijk kader. Begrensd in bestaansduur en bestedingsmogelijkheden.
Toepassing	Gemeentebreed	Zowel gemeentebreed als gebiedsgericht	Gebiedsgericht , vooral geschikt voor reeds georganiseerd gebieden

Tot stand koming	Herenakkoord tussen initiatiefnemers en gemeenteraad	Autonome bevoegdheid gemeente, geen extra draagvlakeisen	Wettelijk verplichte telling (> 50 respons, > 2/3 voor, voorstanders > woz-waarde dan tegenstanders.
Toepassing	Gemeentebreed	Zowel gemeentebreed als gebiedsgericht mogelijk	Gebiedsgericht
Bestedingen	Vrije bestedingsruimte	Vrije bestedingsruimte mogelijk	Aanvulling op gemeentelijke taken
Bezwaar-gevoeligheid	Geen. Alleen bezwaar tegen woz-waardering mogelijk, niet tegen tarief.	Goed doordachte voorbereiding beperkt bezwaargevoeligheid	Regelgeleid kader en daardoor meer bezwaarmogelijkheden.
Stabiliteit	Praktijkervaring: er zijn geen fondsen die gestopt zijn.	Geen maximale duur. Heffing zal komende jaren blijven bestaan.	Maximale duur van 5 jaar. Jaarlijkse herpeiling aan te vragen door tegenstanders.

Hoe te beginnen?

De al langer bestaande fondsen kunnen over het algemeen rekenen op brede acceptatie van lokale ondernemers. De start kan echter - zoals dat altijd het geval is bij innovaties - starten bij een kleine groep initiatiefnemers.

Een ervaringsgegeven van de andere fondsen is dat wanneer aan onderstaande drie voorwaarden wordt voldaan de kans op het welslagen van een fonds groot is.

1. Er is sprake van een initiatiefgroep van ondernemers die met het fonds aan de slag willen gaan
2. Het gemeentebestuur erkent het principe 'voor en door ondernemers' en ziet dat het fonds een bijdrage kan leveren aan het lokaal economisch klimaat
3. Er ligt een beargumenteerd voorstel met nut en noodzaak van een fonds, inclusief een overzicht van de lokale gespreksvorming over het fonds

Meer info?

Blaauwberg is het kenniscentrum op het gebied van Ondernemersfondsen. Eigenaar Aart van Bochove is bedenker, oprichter en voorzitter van het eerste fonds van het land: Ondernemersfonds Leiden. Daarnaast is hij in zijn vrije voorzitter van het Landelijk Platform van Ondernemersfondsen. Een meerderheid van de gemeentebrede fondsen zijn in de startfase door Blaauwberg begeleid. Jaarlijks zijn we op circa 4 à 5 plekken in het land actief met de realisatie van of onderzoek naar een Ondernemersfonds. Meestal gaat het dan om gemeentebrede fondsen of gebiedsfondsen op basis van de reclamebelasting.

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak in te plannen. We komen graag langs om uw bestuur of collega's in te lichten over de mogelijkheden van een Ondernemersfonds.

Oktober 2017

Aart van Bochove
Rob Manders
Blaauwberg

Mail robmanders@blaauwberg.nl
Telefoon 06 - 1217 2126
071 - 524 7500

www.blaauwberg.nl/ondernemersfonds